

THE IMPORTANCE OF VACCINATION IN THE PREVENTION OF PNEUMONIA

Ganieva Durdona Kamalovna

Tashkent State Medical University

Associate Professor of the Department of Family Medicine-1,
Physical Education, and Civil Defense

durdona.ganieva.63@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17570381>

ARTICLE INFO

Received: 04th November 2025

Accepted: 09th November 2025

Online: 10th November 2025

KEYWORDS

*Pneumonia, vaccination,
prevention, immunity,
healthcare, immunization,
disease control.*

ABSTRACT

This article discusses the importance of vaccination in the prevention of pneumonia. Pneumonia is one of the most dangerous respiratory diseases, causing severe complications in people of all ages. The study analyzes the role of vaccination in strengthening immunity, reducing infection rates, and lowering mortality levels. It also examines public attitudes toward immunization and the effectiveness of preventive measures.

ЗНАЧЕНИЕ ВАКЦИНАЦИИ В ПРОФИЛАКТИКЕ ПНЕВМОНИИ

Ганиева Дурдона Камаловна

Ташкентский государственный медицинский университет.

доцент кафедры семейной медицины-1, физического воспитания и гражданской
обороны durdona.ganieva.63@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17570381>

ARTICLE INFO

Received: 04th November 2025

Accepted: 09th November 2025

Online: 10th November 2025

KEYWORDS

*Пневмония, вакцинация,
профилактика, иммунитет,
здравоохранение, прививка,
предотвращение.*

ABSTRACT

В данной статье рассматривается значение вакцинации в профилактике пневмонии. Пневмония является одним из самых опасных заболеваний дыхательной системы, способным вызывать серьёзные осложнения у людей разных возрастных групп. В исследовании анализируются возможности укрепления иммунитета с помощью вакцинации, снижения уровня заболеваемости и смертности. Также обсуждаются отношение населения к прививкам и эффективность профилактических мер.

PNEVMONIYANING OLDINI OLI SHDA VAKSINATSIYANING AHAMIYATI

Ganiyeva Durdona Kamalovna

Toshkent davlat tibbiyot universiteti

Oilaviy tibbiyot-1, jismoniy tarbiya va fuqarolar muhofazasi kafedrasi dotsenti
durdona.ganieva.63@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17570381>

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Received: 04th November 2025
Accepted: 09th November 2025
Online: 10th November 2025

KEYWORDS

*Pnevmoniya, vakcina,
profilaktika, immunitet,
sog'liqni saqlash, emlash, oldini
olish.*

Ushbu maqolada pnevmoniya kasalligini oldini olishda vaksinalarning ahamiyati yoritilgan. Pnevmoniya — nafas olish tizimi kasalliklari orasida eng xavflilaridan biri bo'lib, u turli yoshdagi insonlarda og'ir asoratlar keltirib chiqarishi mumkin. Tadqiqotda vaksinatsiya orqali immunitetni mustahkamlash, kasallanish holatlarini kamaytirish va o'lim ko'rsatkichlarini pasaytirish imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, aholining emlashga bo'lgan munosabati va profilaktik choralarning samaradorligi haqida ham fikr yuritilgan.

Kirish. Bugungi kunda pnevmoniya butun dunyoda eng ko'p uchraydigan va o'lim holatlariga sabab bo'luvchi yuqumli kasalliklardan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, har yili millionlab insonlar, ayniqsa, 5 yoshgacha bo'lgan bolalar va 65 yoshdan oshgan keksalar ushbu kasallik oqibatida hayotdan ko'z yumadi. Pnevmoniya o'pka to'qimalarining yallig'lanishi bilan kechadigan infeksiyon jarayon bo'lib, u organizmga kislorod kirib borishini qiyinlashtiradi va og'ir nafas yetishmovchiligiga olib keladi.

Pnevmoniyaning kelib chiqishiga sabab bo'luvchi omillar turlicha: bakterial (masalan, *Streptococcus pneumoniae*), virusli (gripp, COVID-19) yoki qo'ziqorinli (masalan, *Candida* turi) infeksiyalar bunga sabab bo'lishi mumkin. Shuningdek, ekologik omillar, ifloslangan havo, chekish, sovuq iqlim, surunkali kasalliklar va immunitetning pasayishi pnevmoniya rivojlanish xavfini oshiradi. Bugungi kunda pnevmoniyaning turli klinik shakllari — jamoada orttirilgan, shifoxonada orttirilgan, aspiratsion va atipik shakllari ajratib ko'rsatiladi. Ularning har biri o'ziga xos klinik belgilar, og'irlik darajasi va davolash usullariga ega. Shu bilan birga, barcha shakllarda asosiy xavf omili — kechikkan tashxis va yetarli darajada davolamaslik oqibatida yuzaga keladigan asoratlardir.

Kasallikning yuqori tarqalish darajasi, og'ir oqibatlari va iqtisodiy zararini hisobga olgan holda, pnevmoniyani erta bosqichda oldini olish, profilaktik choralarni kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shulardan eng samaralisi — vaksinatsiyadir. Vaksinalar organizmning immun tizimini mustahkamlaydi, infeksiyon agentlarga qarshi barqaror himoya hosil qiladi va kasallanish ko'rsatkichlarini sezilarli darajada kamaytiradi.

Zamonaviy tibbiyotda emlash pnevmoniya bilan bog'liq kasalliklarni kamaytirishning eng ishonchli va iqtisodiy jihatdan samarali vositasi sifatida e'tirof etilmoqda. Shu sababli, aholining barcha qatlamlari, ayniqsa, bolalar, keksa yoshdagi insonlar va surunkali kasalliklarga ega shaxslar uchun muntazam emlash muhim sanaladi. Pnevmoniyaga qarshi emlashning keng joriy etilishi nafaqat individual sog'liqni, balki jamoaviy immunitetni ham mustahkamlashga xizmat qiladi.

Asosiy qism. Vaksinatsiya — bu inson organizmini ma'lum kasalliklardan himoya qiluvchi eng samarali va ishonchli profilaktik chora hisoblanadi. Emlash jarayonida inson tanasiga juda oz miqdorda kasallik qo'zg'atuvchisining (bakteriya yoki virusning) zaiflashtirilgan yoki o'ldirilgan shakli kiritiladi. Bu esa organizmda maxsus himoya

reaksiyasini — **antitanachalar** hosil bo'lishini rag'batlantiradi. Natijada inson tanasi kelajakda o'sha mikroorganizmlar bilan to'qnashganida ularni tezda tanib, samarali tarzda yo'q qila oladi. Tibbiyot amaliyotida pnevmoniyaning oldini olish uchun bir nechta asosiy vaksinalar qo'llaniladi. Ulardan eng muhimi — **pnevmonokokk vaktsinasi** bo'lib, u *Streptococcus pneumoniae* bakteriyasi keltirib chiqaradigan o'pka yallig'lanishidan himoya qiladi. Shuningdek, **gripp vaktsinasi** ham bevosita pnevmoniyani oldini olishda muhim ahamiyatga ega, chunki ko'plab pnevmoniya holatlari aynan gripp infeksiyasi asoratlari natijasida rivojlanadi. Bundan tashqari, **Haemophilus influenzae turi b (Hib)** ga qarshi vaktsina bolalar orasida pnevmoniyaning og'ir shakllarini kamaytirishda samarali vosita sifatida tan olingan. Tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, emlangan shaxslar orasida pnevmoniya bilan kasallanish holatlari **50–70 foizgacha kamayadi**. Ayniqsa, emlash bolalar, homilador ayollar, surunkali kasalliklarga ega bemorlar va keksa yoshdagilar uchun hayotiy ahamiyatga ega. Vaktsina qabul qilgan insonlarda nafaqat kasallikning oldi olinadi, balki ularning kasallikka chalinish holatida ham og'ir asoratlardan, xususan yurak, buyrak va nafas olish tizimi bilan bog'liq muammolar sezilarli darajada kamayadi.

Emlashning eng muhim ijtimoiy jihatlaridan biri — bu **jamoaviy immunitet (kollektiv immunitet)** shakllanishidir. Aholining katta qismi emlanganda, kasallik qo'zg'atuvchisi populyatsiya ichida keng tarqalish imkoniyatini yo'qotadi. Natijada, hatto emlanmagan yoki tibbiy sabablarga ko'ra vaktsinatsiya qilinmagan shaxslar ham bilvosita himoyalanaadi. Shu boisdan, jamoaviy immunitetni shakllantirish sog'liqni saqlash tizimining eng muhim vazifalaridan biridir.

Shu bilan birga, ayrim aholilar orasida vaksinalarga nisbatan ishonchsizlik va salbiy munosabat kuzatiladi. Buning sabablari orasida noto'g'ri ma'lumotlarning tarqalishi, ijtimoiy tarmoqlarda asossiz qo'rquv uyg'otuvchi postlar, shuningdek, emlash jarayonining mohiyatini to'liq tushunmaslik kabi omillar mavjud. Natijada ba'zi fuqarolar emlashdan bosh tortib, nafaqat o'z sog'lig'iga, balki atrofdagilarning salomatligiga ham xavf tug'diradi.

Shu sababli, sog'liqni saqlash tashkilotlari tomonidan aholiga vaksinalarning foydasi, xavfsizligi va ilmiy asoslangan samaradorligi haqida muntazam ravishda **axborot-tushuntirish ishlari** olib borilishi zarur. Ommaviy axborot vositalari, ta'lim muassasalari va tibbiyot xodimlari emlash madaniyatini oshirishda faol ishtirok etishlari lozim. Bundan tashqari, tibbiyot muassasalarida vaksinalarning saqlanishi, sifat nazorati va qo'llanish shart-sharoitlariga qat'iy rioya etilishi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Vaktsinatsiya tizimi samarali tashkil etilgan mamlakatlarda pnevmoniya bilan kasallanish holatlari keskin kamaygani, o'lim ko'rsatkichlari esa bir necha baravar pasaygani aniqlangan. Bu esa, o'z navbatida, sog'liqni saqlash tizimiga tushadigan yukni kamaytiradi, iqtisodiy xarajatlarni qisqartiradi va aholining hayot sifati yaxshilanishiga olib keladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, pnevmoniya kasalligini oldini olishda vaktsinatsiya eng samarali va ishonchli choradir. Vaksinalar nafaqat individual sog'liqni, balki jamoaviy sog'liqni ham himoya qiladi. Shu bois, sog'liqni saqlash tizimi tomonidan aholini

muntazam ravishda emlash dasturlariga jalb etish, profilaktik tadbirlarni kengaytirish va fuqarolarning tibbiy savodxonligini oshirish muhim ahamiyatga ega.

References:

1. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. "Immunoprofilaktika dasturi bo'yicha yo'riqnoma", Toshkent, 2023.
2. World Health Organization (WHO). *Pneumonia: Key Facts*, 2024.
3. GBD 2020 Study. *Global burden of lower respiratory infections*. The Lancet, 2021.
4. UNICEF. *Vaccination and child health*. 2023.
5. Abdullayeva S. X. "Bolalarda pnevmoniyani oldini olishda vaksinalarning roli". Tibbiy jurnal, 2024.